

ዝኸሪ ንታሪኻዊት ዕለት
ሓደ መስከረም መበል 57 ዓመት ልደታ
ፈላጊት ብረታው ቃልሲ ሕዝቢ ኤርትራ

ክቡራትን ክብራንን ዕዱማት !

ንጸውዒት ዕድመና አኸቢርኩም ንታሪኻዊ መዓልቲ በዓል ኩልና ከተኸብሩ ንወርቃዊ ጊዜኹም ከይቆጠብኩም ካብ ርሑቅን ቀረባን ብተገዳስነትን ተወፋይነትን ብምምጻእኩም ብስም ኣዳለውቲ ናይዚ በዓል ምሥጋና የቕርብ።

ኩልና ከም እንፈልጦ ሕዝቢ ኤርትራ ድሕሪ ካልኣይ ኩናት ዓለም ከምተን ኩለን ኣብ ትሕቲ መግዛእቲ ጣልያን ዝነበራ ሃገራት ነጻነታ ክትገናጸፍ ኣይከኣለትን። ብሰንኪ ኣድልዎ ዓበይቲ ሃገራትን ሸርሕን ውዲትን ሃጻይ ኃይለሥላሴን እንደገና ኣብ መግዛእቲ ክትቀረን እዩ ዝተገብረ። በዚ ዘይተጻዕደ ሕዝቢ ኤርትራ ምእንቲ ነጻነቱን ሓርነቱን ንዲሲራ ዓመታት ዝኣክል ብማኅበራት ተጠርኒፉ ፖለቲካውን ሰለማውን ቃልሲ ዘካየዶ ክዕወት ኣይከኣለን። ኣብዚ ግደ ጽንኩር ቃልሲ ሓድነቶም ኣደልዲሎም ዝተዋሰኑ ምዑታት ኣቦታትና ገለን ንመቐንጻልቲ ገሊኦም ንማእሰትርን ስደትን ኮይኖም ኢዮም። ካብዚኣም ሸኽ ኢብራሂም ሱልጣን፣ ራእሲ ተሰማ ኣስመሮም፣ ዓብደልቃድር ከቢረ፣ ወልድኣብ ወልደማርያም፣ ብላታ ካሕሳይ ማሉን ካልኣት ብዙሓት ሓርበኛታትን ይርከቡዎም። ባዕዳውያን ገዛእቲ ነዚ ሰላማዊ ቃልሲ ከም ስንፍናን ሕመኛን ቆጶሮም ኣብ ዕጽው መንገዲ ድሕሪ ምብጽሖም ሕዝቢ ኤርትራ ሓንትን ኣማራጺትን ብረታዊ ቃልሲ ከም መፍትሒ ወሲዶ ሰላማዊ ናብ ብረታዊ ቃልሲ ተሰጋገረ። ብመሪሕነት ጅግና ሓምድ እድሪስ ዓወተ ምስ ውሑዳት ብጻቱ ብረታዊ ቃልሲ ተኣዊጁ ከኣ ብሓደ መስከረም 1961 ኣብ ባርካ ጎቦታት ኣዳል እታ መጀመርታ ጥይት ኣንጻር መግዛእቲ ተተኮሰት። ነቲ ሓቀኛ ታሪኽ ኣመሰራርታ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ክወሓጠሎም ዘይከኣሉ ውልቀሰባት ብኣሉባልታ ኣሉታዊ ጸለመ ጠቂኖም ታሪኽም ንክዕብዩ ዘይፈንቀሉዎ እምኒ የለን። እቲ ክውን ሓቀኛ ታሪኽ ተጋድሎ ሓርነት ሕዝቢ ኤርትራ እምበኣር እዚ ኢዩ። ኣብ ወርሒ ሓምሌ 1960 ኣብ ካይሮ ብግዱሳት ምሁራት ኤርትራውያን ኢድሪስ መሓመድ ኣደም ፕረሲደንት ፓርላማ ኤርትራ ነበር። ኢድሪስ ዑስማን ገላውዴዎስ ምሩቕ ናይ ሕገ ካብ ዩኒቨርሲቲ ካይሮ፣ መሓመድ ሳልህ ሓመድ ምሩቕ ናይ ሕገ ካብ ዩኒቨርሲቲ ካይሮ፣ ስዒድ ሓሴን ተመሃራይ ካብ ኣልዛሃር ዩኒቨርሲቲ ካይሮ፣ ኣደም መሓመድ ኣክተ ምሩቕ ካብ ካይሮ ዩኒቨርሲቲ ከምኡውን ጣሃ መሓመድ ኑር /ሓምም ንናይ ቀረባ እዋን ስውእ ኣቦና ሓጂ ሙሳ መሓመድ ኑር/ ምሩቕ ካብ ዩኒቨርሲቲ ዓዲ ጥልያን ተራኽቦም ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ ዝብል ፖለቲካዊ ውድብ ኣንጻር መግዛእቲ ኤርትራ ዝቃለስ መስሪቶም ነበሩዎ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ከኣ ንሓምድ እድሪስ ዓወተ ውክልና ብሓላፍነት ኣሰከምዎ። ድሕሪ ባይታ ናይ ሓምድ እድሪስ ዓዋተ ከምዝሕብሮ ብዕለት 10.04.1910 ኣብ ገርሰት ዝተባህለ ዓዲ ኣብ መንጎ ተሰነይን ኣምሓጀርን ዝርከብ ተወሊዱ ካብ ሕጻንነቱ ጀሚሩ ሓረስታይ ኣቡኡ ፋይድ ሙሓመድ ወዲ ኢድሪስ ኣቡ ኣካካ ብዘምሃሮ ናይ ብረት ኣጠቓቕማን ግልብያ ፈረስን ክኢላን ህርኩትን ተጋዳላይ ነበረ። ትውልዱ ካብ ዓሌት ትግረ ኮይኑ ካብ ናራ እውን ወለዶ ዘርኢ ኣለዎ። ሰውነት ኣካላቱ ቀጢን ማእከላይ 1.65 ሜትሮ ዝቀሙቱ ጸሊም ኣዲንትን ጸጉርን ዝወነነ ፈኩስ ስርናይ ቆርበት ሕብሩ በሰላ ኣብ መንጎ ዓባይቶኡን መመልከቲቶ ኣጸብዕቱን ዘለዎ በዓል ሰለስተ ጥባሕ /መሸለኽ/ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ክፋል ገጹን ኢዩ ዝነበረ። ሓሚድ እድሪስ ዓዋተ ኣቦ ክልተ ኣዋልድን ሓደ ወዲ ኣብ ሃገር ሶርያ ኣብ ዩኒቨርሲቲ ናይ

ሕክምና ትምህርቲ ዝጨረሸ ሓኪም ዶግተር ካራር /አብ ቤት ማእሰርቲ ተሰነይ ዝተወልደን/ ኮይኑ ንሉ እውን ከምኡ ኣብ ዩኒቨርሲቲ ሶርያ ብመሃንዲስነትን ብኢንፎርሜሽን ተመሪቓትሉ ኣላ። መሓመድ ኢድሪስ ዓዋተ በሊሕን ሓያልን፣ ብዙሕ ዘይዛረብ ክቡርን እሙንን ተራ ሃገራዊ ዝተዛረቦ ብግብሪ ዝትርጉም፣ ክኢላን ኣዝዩ ፍትውን መራሒ ነበረ። ብ 1935 ገዛኢ መንግሥቲ ጣልያን ከም ኩሉ ሕዝቢ ኤርትራ ዕጫ ንዑኡውን ወተሃደሩ ገይሩ ዓስከሮ። ብሓቂ ኣዝዩ መስተውዓልን ክኢላን ብምንባሩ ኣብ ውትህድርና እንክሎ ድሕሪ ቍሩብ ኣዋርሕ ንቋንቋ ጥልያን መለኸ። ንሱ ጥራሕ ዘይኮነ ዓረብ፣ ትግራይ፣ ትግርኛ፣ ናራ፣ ሕዳረብ፣ ኩናማ ብጽፋፍ ዝዛረብ ናይ ሸውዓተ ቋንቋ ክእለት ፍሉይ ህያብ ዝተዓደለ ኤርትራዊ ነበረ። ነዚ ዝተግዘቡ ሓለፍቱ ከኣ ንፍሉይ ወተሃደራዊ ስለያ (Military Intelligence) ትምህርቲ ንሮማ ንሓደ ዓመት ሰደዱዎ። ትምህርቲ ኣብ ሮማ ምስጨረሰ ከኣ ናብ ሃገሩ ምስተመልሰ መንግሥቲ ጣልያን ሓላፊ ናይ ስለያ ኣብ ምዕራባዊ ቆላ መደቦቶ። ቀጺሉ ከኣ ናይ ከሰላን ከባቢኡን ምክትል ሓላፊ ክይኑ ኣገልገለ። ኣብ ዓውደ ኩናት ናይ ከረን ከምኡውን ምስ ናይ ጥልያን ጎሪላ ተዋፊሩ ኣንጻር መንግሥቲ እንግሊዝን ኢትዮጵያን ኣብ ብዙሕ ዝተፈላለዩ ውግኣት ተኻፊሉ። ድሕሪ ካልኣይ ኩናት ዓለም ብስዕረት ጣልያን ምውድኡ ሓሚድ እድሪስ ዓዋተ ኣብ ዓዱ ሰለማዊ ናብርኡ እንዳኣካደ ክነብር ከሎ ብወተሃደራት እንግሊዝ ኮነ ብኻልኦት ሸፋቱ ኤርትራን ኢትዮጵያን ከምኡውን ሱዳንን ኣብ ጋሽ / ባርካ ንብረትን ጥሪትን ስለዝተዘመተን ሕዝቢ ስለዝተበሳበሰን ምስ ኣርብዓ ብረት ዝዓጠቁ ብጽቱ ኮይኑ ኣብ ምምካት ኣተወ። በዚ ከኣ ሕዝቢ ጋሽ/ባርካ ምሉእ እምነት ኣብ ልዕሊኡ ኣንቢሩ ደፋር በዓል ኒሕን ሓቦን ሰብ ገይሩ ዩኸብሮ ነበረ። ብ 28.05.1962 ገሊኦም ተራኽ ንድራር ፀባ ምስ ሰተዩ ንምሸቱ ንብጻቱ ይጽልኦ ከምዘሎ ነገሩዎም ንጽባሒቱ ብሰላም ተሰዊኡ ክብሉ እንክለው ገለ ገለ ከኣ ኣይፋል ቅድሚ ምስውኡ ኣብ ውግእ ናይ ኣምናይት ንሱን ብጻዩ መሓመድ ሻንዲን ከምዝተወግኡን ዝቐሰሉን ብኡ ምክንያት ከኣ ከምዝተሰውኦ ይገልጽዎ። እቲ ኮይኑ እቲ ግን ሓሚድ እድሪስ ዓዋተ ክስዋእ እንክሎ ንብጻዩ ክቦብ ሓጃጅ ነታ ኣቡዓሸራ ጠብንጅኡ ሂቡ ንላዕሊ ኣንቃዕርራ “ቃልስና ቀጻሊ ኢዩ ክሳብ ጊዜ ዓወትና” ከኣ በል ኣላህ ይሓግዘና በሎ። ቀጺሉ ነታ ኩሉ ጊዜ ዝፀጠቓ ሴፉ መዚዙ ብምውጻእ ንወዱ ካራር ሓሚድ ዓዋተ ከምኡውን እታ ክልተ ዝብልሓ ካርኡ ንወዲ ሓወ ዓዋተ መሓመድ ፋይድን እታ ናይ መልእኽትን ካልእ ኣገዳሲ ዶኩመንትን ቦርሳ ከኣ ንምክትሉ መሓመድ እድሪስ ሓጅ ከረክበሉ ብምሃብ ኣዲንቱ ቀስ ብቀስ እንዳጠለሞ ኣካላቱ ዝሒሉ ብሰላም ተሰውኦ። ብስቱር ምስጢር ከኣ ሬስኡ ኣብ ጥቃ ሃይኮታ ኣብ ጋሽ ባርካ ተቐብረ። ምሉእ ታሪኽ ሕይወት መሓመድ እድሪስ ዓዋተ ብተጋዳላይ ኃይለስላሴ ወልዱ ዝተደረሰ ዓቢ መጽሓፍ ተመሪቁ ኣብ መሸጣ በጺሑ ስለዘሎ ግዱሳት ዝእኩም ከተንብብዎ ንላበው።

ክቡራትን ክቡራንን !

ብሰውራ ኤርትራ ዝረዓደ ስርዓት መግዛእቲ ኢትዮጵያ ኣብ ክንዲ ቀራናት ንንፅግማት ተባሂሉ ብኣበው ኣቦታትና ከምዝተመሰለ ኣበሳ ዘይብሉ ሕዝቢ ንምርዓድን ንምብርካኽን ወንቤደ ትምግቡን ትሕግዙን ኣለኹም ብዝብል ምስምስ ኣባይቲ እንዳቃጸለን ጥሪት እንዳዘመተን ቆልዓ ሰበይቲ እንዳሓረደን ንሕዝቢ ኤርትራ ካብ ሰውርኡ ክንጽልዎ ፈቲኑ እንተኾነ በንጻሩ እኳ ድኣ ብዝያዓ ናብ ሰውርኡ ከምዝሕቆፍ ገበሮ። ሰውራ ኤርትራ ሕዝቡ መሠረት ብምግባር ካብ ጊዜ ናብ ጊዜ ሓይሊ እንዳደለበ ሓንሳብን ናይ መጨረስታን ብዘዩዳግም ንሓዋሩ ካብ መሬቱ ጸራሪጉ ብ 1991 ኤርትራ ሃገሩ ሓራ ብምውጻእ ብ 1993 ከኣ ብረፈረንዱም ብድምጺ እወ ንነጻነት ወግግዊትን

ልዑላዊትን ሃገር ብምኅን አብ ዓለም ተረጋገጸላን ተፈለጠትን።

ዝኸበርክን ኣሓትን ክቡራን ኣሕዋትን!

እቲ ኩሉ ምእንቲ ነጻነትን ሓርነትን ዝተኸፈለ መስዋእትን ጅግንነትን ከምኡውን ኣብ ምርጫ ረፈረንዱም ዝተራእየ ጭውነት ሕዝብና ብሰንኪ በሓቲ ስርዓት ህግደፍ ፖለቲካውን ማኅበረ ቊጠባውን ምዕባሌታት ንድሕሪት እምበር ንቕድሚት ክጎዓዝ ኣይከኣለን። ሃገርና ኤርትራ ንሓደ ንዕኡ ከም ቃሕ ዝበሎ ገባርን ሓዳግን ውልቀ መላኺ ጥራሕ ከተገልግል ከምዝተፈጠረት ኮይና ዜጋታትና ኣብ ገዛእ ሃገርም ከም ካልኣይ ዜጋ ተቆጺርም ንክኸዱ ተገዲዶም ኣለው። እዚ ጥራይ ዘይኮነ እቲ ኣፍራዬ ሓይሊ መንእሰይ ሰቓይን ጭኮናን ኣመና በርቲዑም ብዓይኒ የብለይ እዝኒ የብለይ ብጽንኩርን ሓደገኛን ኩነታት ናብ ስደት የምርሕ ኣሎ። ከምኡ ኢሉ እንተቀጸሉ ከኣ ትውልዲ ሃገርና ጸኒታ ኣብ ምጽኣት ዓለም ከይትጥሕል ዘየሰክፍ ኣይኮነን። ውልቀ መላኺ ሕሉፍ ሓሊፉም ምስ ጎረቤትና ሃገር ኢትዮጵያ ዝገብሮ ዘሎ ብስም ሰላም ሸቕጥን ናይ ምሕዝነት ኮሽምሸምን ኩልና ንርእዮን ንዕዘቦን ኣለና። እዚ ኩሉ ሸግርን ጸገምን ግን ሰብ ዝፈጠሮ ስለዝኾነ ተቓሊስና ክንብድህ ዘይከኣል ኣይኮነን። ሎሚ ዝጸበየና ዘሎ መድረኽ ፍልልያትና ወጊድና ሓድነትና ብምጽናዕ ብሓባር ኢድ ንኢድ ተተሓሓዝና ንውልቀ መላኺ ዲግታቶር ኢሰያስ ኣፈጨርቅን መሳርሒኡ ህግደፍን ካብ ሱሮም ቦርቂቕና ብምምሓው ስርዓት ዲሞክራሲ ኣንገስና ሃገርና ብሕግን ቅዋምን እትመሓደር ሕዝብና ከኣ ሰላምን ስኒትን ምዕባሌን ዝጎናጸፈሉ መንገዲ ከነናዲ ጊዜ ዘይህብ ውዓል ሕደር ዘየብል እዋን ይጠልበና ኣሎ።

**ሓደ መስከረም ንዘልዓለም ተኸቢራ ትንበር ! ዘልዓለማዊ ክብሪ ንስውኣትና !
እሱራትና ይፈትሑ ! መሰል ኤርትራዊ ይተሓሎ !
እወ ንሠላም ! እምቢ ንምድማር !
ዶብና ብህጹጽ ይተሓንጸጽ ! ቅዋምና ይተግበር !
ዓወት ምስ ሠላምን ቅሳነትን ንሕዝብና !**

ኣንገሥም ገ/ዮውሓንስ
ስቴትጋርት/ጀርመን
8 መስከረም 2018